

INTEGRUOTOS KENKSMINGŪJŲ ORGANIZMŲ KONTROLĖS BENDRIEJI PRINCIPAI IR JŲ TAIKYMO REIKALAVIMAI

I SKYRIUS INTEGRUOTOS KENKSMINGŪJŲ ORGANIZMŲ KONTROLĖS BENDRIEJI PRINCIPAI

1. Integruotos kenksmingųjų organizmų kontrolės bendrieji principai:

1.1. Kenksmingųjų organizmų plitimo prevencijai užtikrinti reikalinga:

1.1.1. laikytis augalų kaitos, kuri suprantama kaip skirtingų kultūrinių augalų auginimas tuose pačiuose laukuose kintančia seka;

1.1.2. tinkamai paruošti dirvą sėjai, t. y. suformuoti tinkamą sėklos įterpimo gylį, taikyti dirvą tausojantį žemės dirbimą ar tiesioginę sėją, pasirinkti tinkamiausius sėjos ir sodinimo terminus bei formuoti tinkamą įsėlio ir pasėlio tankumą;

1.1.3. parinkti atsparias augalų veisles, kokybišką sėklą ir sodinamąją medžiagą, kai tokia galimybė yra;

1.1.4. pagal dirvožemio ir auginamų augalų poreikį taikyti subalansuotą tręšimą, kalkinimą ir drėkinimą;

1.1.5. naudoti higienos priemones (reguliariai plauti apdorojimo, žemės dirbimo, sėjos ir derliaus nuėmimo įrangą ir agregatus);

1.1.6. naudoti nechemines technologijas ar augalų apsaugos priemones, kurios išsaugo pasėlyje ir aplink jį esančius naudinguosius organizmus.

1.2. Vadovautis kenksmingųjų organizmų stebėsenos rezultatais, mokliškai pagrįstais įspėjimais, prognozėmis ir ankstyvojo kenksmingųjų organizmų plitimo diagnozavimo duomenimis bei remtis augalų apsaugos konsultantų patarimais.

1.3. Remiantis kenksmingųjų organizmų stebėsenos rezultatais, nuspręsti dėl augalų apsaugos produktų naudojimo tikslingumo ir pasirinkti tinkamą jų naudojimo laiką. Priimant sprendimus naudoti cheminius augalų apsaugos produktus, svarbu remtis tiksliais ir mokliškai pagrįstomis rekomendacijomis, atsižvelgiant į konkrečioms žemės ūkio kultūroms, vietovėms ir klimato sąlygoms nustatytas kenksmingųjų organizmų žalingumo ribas.

1.4. Teikti pirmenybę tvariems biologiniams, fiziniams ir kitiems necheminiams metodams, jei šių metodų taikymas užtikrina pakankamą kenksmingųjų organizmų kontrolę.

1.5. Naudoti augalų apsaugos produktus, registruotus konkrečiam tikslui, t. y. augalui ir (ar) kenksmingajam organizmui, darančius mažiausią šalutinį poveikį žmonių ir gyvūnų sveikatai,

netiksliniams organizmams ir aplinkai.

1.6. Užtikrinti, kad naudojamų augalų apsaugos produktų ir kitų priemonių mastas neviršytų būtinybės, pavyzdžiui, mažinti augalų apsaugos produktų normas, augalų apsaugos produktus naudoti rečiau ar ne visoje teritorijoje, tačiau tai neturi didinti kenksmingųjų organizmų populiacijų atsparumo rizikos.

1.7. Jei yra žinoma apie kenksmingųjų organizmų atsparumą tam tikroms veikliosioms medžiagoms, esančiomis augalų apsaugos produktuose, naudoti prevencines priemones atsparumui mažinti, pavyzdžiui, naudoti skirtingų cheminių grupių augalų apsaugos produktus ir kt.

1.8. Remiantis augalų apsaugos produktų naudojimo duomenimis ir kenksmingųjų organizmų stebėsenos rezultatais, patikrinti, ar taikytos augalų apsaugos priemonės buvo veiksmingos.

II SKYRIUS INTEGRUOTOS KENKSMINGŪJŲ ORGANIZMŲ KONTROLĖS BENDRŪJŲ PRINCIPŲ TAIKYMO REIKALAVIMAI

2. Integruotos kenksmingųjų organizmų kontrolės bendrųjų principų taikymas laikomas tinkamu, kai augalų apsaugos produktų profesionalusis naudotojas:

2.1. žemės ūkio veikloje taiko tokias kenksmingųjų organizmų prevencijos priemones:

2.1.1. laikosi augalų kaitos reikalavimų:

2.1.1.1. tie patys augalai negali būti auginami ilgiau nei vienus metus tame pačiame lauke;

2.1.1.2. tie patys augalai gali būti auginami ir dvejus metus (atsėliavimas) iš eilės tame pačiame lauke, jei pirmaisiais metais tame pačiame plote bus auginami ir posėliniai augalai. Po pagrindinių augalų derliaus nuėmimo privaloma pasėti posėlį, kuris turi būti nepertraukiamai išlaikomas dirvoje bent 4 savaites.

2.1.1.3. posėliniai augalai auginami tais pačiais metais, kaip ir pagrindiniai augalai, nelaikomi augalų kaitos nariu. Augalų kaitos reikalavimas netaikomas daugiamečiams sodiniams. Daugiamečių sodinių sąrašas yra pateiktas Paramos už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus bei gyvulius paraiškos ir tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2015 m. gruodžio 4 d. įsakymu Nr. 3D-897 „Dėl Paramos už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus bei gyvulius paraiškos ir tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklių patvirtinimo“, žemės ūkio naudmenų ir kitų plotų klasifikatoriuje;

2.1.2. tinkamai paruošia dirvą sėjai pasirinkdamas bent dvi iš šių priemonių:

2.1.2.1. suformuoja tinkamą žemės ūkio augalų sėklos įterpimo gylį atsižvelgdamas į Pagrindinių lauko, daržo ir sodo augalų integruotos kenksmingųjų organizmų kontrolės gairių (toliau – Gairės), pateiktų Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro interneto tinklalapyje

<https://www.lammc.lt/lt/kiti-leidiniai/gaires/3078>, rekomendacijas ir teikdamas einamųjų metų paramos už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus bei gyvulius paraišką patvirtina, kad yra susipažinęs su žemės ūkio augalų sėklos įterpimo gylio svarba ir jį formuoja tinkamai;

2.1.2.2. pasirenka tinkamus konkrečioms augalams sėjos ar sodinimo laikus atsižvelgdamas į Gairių rekomendacijas ir teikdamas einamųjų metų paramos už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus bei gyvulius paraišką patvirtina, kad yra susipažinęs su augalų sėjos ar sodinimo laiko svarba ir jį pasirenka tinkamai;

2.1.2.3. pasirenka tinkamą konkretaus augalo sėklos normą optimaliam pasėlio tankumui suformuoti ir teikdamas einamųjų metų paramos už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus bei gyvulius paraišką patvirtina, kad yra susipažinęs su sėklos normos svarba ir ją pasirenka tinkamai;

2.1.2.4. taiko juostinį žemės dirbimą su sėja;

2.1.2.5. taiko tiesioginę sėją;

2.1.2.6. taiko seklių (iki 10 cm) arba gilų (iki 20 cm) bearimą žemės dirbimą;

2.1.2.7. taiko arimą kaip prevencinę ar kontrolės priemonę kenksmingųjų organizmų protrūkiams valdyti arba kaip mėšlo, nuotekų dumblo, trąšų ar tręšiamųjų produktų įterpimo būdą;

2.1.3. jei yra galimybė, pasirenka auginamas augalų veisles, įrašytas į Nacionalinį augalų veislių sąrašą, kuris skelbiamas Tarnybos interneto tinklalapyje <http://www.vatzum.lt/lt/veiklos-sritys/augalu-veisles/>, arba į Europos Sąjungos žemės ūkio augalų rūšių veislių ir Europos Sąjungos daržovių rūšių veislių bendruosius katalogus, kurie skelbiami Europos Komisijos interneto tinklalapyje https://ec.europa.eu/food/plants/plant-reproductive-material/plant-variety-catalogues-databases-information-systems_en, bei atsižvelgdamas į veislių aprašymuose nurodytą atsparumą konkrečioms kenkėjams ar ligoms ir turi konkrečios veislės sėklos įsigijimo dokumentus arba apsėja / apsodina sertifikuota sėkla bent dalį visų savo pasėlių plotų ir turi sėklos įsigijimo dokumentus;

2.1.4. pagal dirvožemio agrocheminę sudėtį ir auginamų augalų poreikį taiko subalansuotą tręšimą ir (ar) kalkinimą:

2.1.4.1. tręšiantieji mėšlu ir (ar) srutomis turi tręšimo planą, parengtą pagal Mėšlo ir srutų tvarkymo aplinkosaugos reikalavimų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2005 m. liepos 14 d. įsakymu Nr. D1-367/3D-342 „Dėl Mėšlo ir srutų tvarkymo aplinkosaugos reikalavimų aprašo patvirtinimo“, nuostatas ir juo vadovaujasi vykdydami žemės ūkio veiklą;

2.1.4.2. tręšiantieji mineralinėmis trąšomis turi užpildytą trąšų naudojimo apskaitos žurnalą, parengtą pagal Tręšiamųjų produktų naudojimo reikalavimų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2019 m. gegužės 29 d. įsakymu Nr. 3D-332 „Dėl Tręšiamųjų produktų naudojimo reikalavimų aprašo patvirtinimo“, nustatytą formą;

2.1.4.3. tręšiantieji ir (ar) reguliuojantieji dirvožemio rūgštingumą medienos kuro pelenais turi su Aplinkos apsaugos agentūra suderintą Pelenų naudojimo planą, parengtą pagal Medienos kuro pelenų tvarkymo ir naudojimo taisykles, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. sausio 5 d. įsakymu Nr. D1-14 „Dėl Medienos kuro pelenų tvarkymo ir naudojimo taisyklių patvirtinimo“;

2.1.4.4. tręšiantieji ir (ar) reguliuojantieji dirvožemio rūgštingumą gyvūninės kilmės pelenais turi Gyvūninės kilmės pelenų naudojimo planą, parengtą pagal Tręšiamųjų produktų naudojimo reikalavimų aprašą;

2.1.4.5. tręšiantieji nuotekų dumbliu turi su Aplinkos apsaugos agentūra suderintą tręšimo planą, parengtą pagal Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. birželio 29 d. įsakymo Nr. 349 „Dėl Normatyvinio dokumento LAND 20-2005 „Nuotekų dumblo naudojimo tręšimui bei rekultivavimui reikalavimai“ patvirtinimo“ nuostatas;

2.1.4.6. tręšiantieji biologiškai skaidžiomis atliekomis turi su Aplinkos apsaugos departamentu suderintą tręšimo planą, parengtą pagal Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. birželio 18 d. įsakymo Nr. D1-327 „Dėl Biologiškai skaidžių atliekų naudojimo tręšimui laikinųjų aplinkosauginių reikalavimų aprašo patvirtinimo“ nuostatas;

2.1.5. naudoja higienos priemones žemės dirbimo, sėjos ir derliaus nuėmimo įrangos ir agregatų priežiūrai (įrangą ir agregatus plauna, valo ūkyje įrengtose betoninėse ar biologinėse aikštelėse, uždaroje vėdinamoje apdorojimo augalų apsaugos produktais įrangos plovimo patalpose arba valo juos laukuose);

2.1.6. naudoja bent vieną iš šių necheminių technologijų ar augalų apsaugos priemonių, padedančių išsaugoti naudinguosius organizmus:

2.1.6.1. augina tarpinius pasėlius;

2.1.6.2. įrengia žydinčių žolinių augalų juostas;

2.1.6.3. įrengia žydinčių žolinių augalų juostas su aromatingais augalais;

2.1.6.4. piktžoles naikina mechaniniu būdu (akėja, purena tarpueilius, ravi ir kt.);

2.1.6.5. išlaiko žemės ūkio valdoje esančius kraštovaizdžio elementus – ežias (ribines juostas), palaukės, apsaugines vandens juostas, apsaugines medžių ir krūmų juostas, pavienius medžius ar krūmus ariamuose laukuose ir pievose / ganyklose, akmenynus, akmenų, šakų, kelmų krūvas;

2.2. vykdo kenksmingųjų organizmų stebėseną pagal vieną iš šių priemonių:

2.2.1. savarankiškai vadovaujasi kenksmingųjų organizmų stebėsenos duomenimis, moksliskai pagrįstais įspėjimais, prognozėmis ir ankstyvojo kenksmingųjų organizmų plitimo diagnozavimo duomenimis;

2.2.2. yra kenksmingųjų organizmų stebėseną bei sprendimus teikiančios informacijos naudotojas;

2.2.3. naudojasi augalų apsaugos kvalifikaciją turinčių konsultantų, kurie turi galiojančius augalų apsaugos pažymėjimus, paslaugomis;

2.3. augalų apsaugos produktus naudoja, remdamasis kenksmingųjų organizmų stebėsenos duomenimis ir priimdamas sprendimus dėl tikslingumo naudoti augalų apsaugos produktus taiko bent vieną iš šių priemonių:

2.3.1. naudoja feromonines, vandens ar kitas gaudykles kenkėjų prognozavimui;

2.3.2. vykdo pasėlių stebėseną vadovaudamasis kenksmingųjų organizmų stebėseną vykdančios bei sprendimus teikiančios sistemos informacija ir yra šios informacijos naudotojas;

2.3.3. per pastaruosius penkis metus yra dalyvavęs mokymuose, įskaitant ir nuotolinius mokymus, susijusiuose su augalų apsaugos produktų tausiu naudojimu, ir turi tai patvirtinančius pažymėjimus ar sertifikatus, ar kitą dalyvavimą įrodančią informaciją;

2.4. taiko bent vieną iš šių biologinių, fizinių ar necheminių metodų, jei šie metodai užtikrina pakankamą kenksmingųjų organizmų kontrolę, ir gali pateikti metodo (-ų) taikymo įrodymą:

2.4.1. naudoja natūralias biologinės kontrolės priemones (entomofagus ar parazitinius vabzdžius, plėšriąsias erkes, nematodus, bakterijas, grybus ar virusus);

2.4.2. naudoja augalų kenkėjus viliojančias ar atbaidančias priemones;

2.4.3. auginą kenkėjus atbaidančius augalus;

2.4.4. naudoja biologinius augalų apsaugos produktus, kurių sąrašą galima rasti Tarnybos interneto tinklalapyje <http://www.vatzum.lt/lt/veiklos-sritys/augalu-apsaugos-produktu-registravimas/>);

2.4.5. šalina ligotus augalus iš pasėlių;

2.4.6. renka ir naikina augalų kenkėjus;

2.4.7. naikina augalinės produkcijos kenkėjus kaitinant, šaldant ar džiovinant grūdus;

2.4.8. naikina piktžoles mechaniniu būdu (akėja, purena tarpueilius, ravi ir kt.);

2.4.9. taiko ozonavimo metodą (sėkloms, saugykloms, sandėliams ir kt.);

2.4.10. naudoja produktus, kurių sudėtyje yra viena ar kelios bazinės medžiagos (t. y. Europos Sąjungoje patvirtintos bazinės medžiagos, kurios gali būti naudingos vykdant augalų apsaugą ir kurių sąrašą galima rasti Tarnybos interneto tinklalapyje <http://www.vatzum.lt/lt/veiklos-sritys/augalu-apsaugos-produktu-registravimas/>);

2.4.11. taiko kitas priemones, mažinančias kenksmingųjų organizmų plitimą (arimą, daugiamečių pievų išlaikymą ir kt.);

2.5. renkasi augalų apsaugos produktus ar apdorojimo jais būdus, darančius kuo mažesnę šalutinį poveikį žmonių ir gyvūnų sveikatai, netiksliniams organizmams bei aplinkai ir taiko bent vieną iš šių būdų:

2.5.1. naudoja augalų apsaugos produktus pagal poreikį, skirtus konkrečiam augalui ir kenksmingajam organizmui;

2.5.2. naudoja mažesnės rizikos augalų apsaugos produktus, kurių sąrašas skelbiamas Tarnybos interneto tinklalapyje http://www.vatzum.lt/uploads/documents/aaprs/augalu_apsaugos_produkto_sarasai/20210125_mao_s_rizikos_aap.pdf;

2.5.3. naudoja apdorojimo augalų apsaugos produktais įrangą, kurios technologija mažina dulksnos nunešimą. Gairių dokumentas dėl įrangos, mažinančios augalų apsaugos produktų purškimo metu susidarantią dulksną, naudojimo pateikiamas Tarnybos interneto tinklalapyje http://www.vatzum.lt/uploads/documents/dulksnos_mazinimo_gaires.pdf;

2.6. užtikrina, kad augalų apsaugos produktų naudojimo mastas neviršytų būtinybės, tačiau nedidintų kenksmingųjų organizmų atsparumo rizikos, taikydamas bent vieną iš šių metodų:

2.6.1. mažina augalų apsaugos produktų normas, kai tai neprieštaruoja etiketėse nustatytiems reikalavimams;

2.6.2. augalų apsaugos produktus naudoja ne visuose augalų ir (ar) pasėlių plotuose;

2.6.3. augalų apsaugos produktus naudoja atsižvelgdamas į kenksmingųjų organizmų paplitimą auginamų augalų plotuose ir tai pažymi Augalų apsaugos produktų naudojimo apskaitos žurnale, kurio forma patvirtinta Augalų apsaugos produktų saugojimo, tiekimo rinkai, naudojimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2003 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. 3D-564 „Dėl Augalų apsaugos produktų saugojimo, tiekimo rinkai, naudojimo taisyklių patvirtinimo“;

2.7. siekdamas išvengti kenksmingųjų organizmų atsparumo atsiradimo ar tolesnio vystymosi taiko bent vieną iš šių metodų:

2.7.1. naudoja skirtingų cheminių grupių veikliąsias medžiagas turinčius augalų apsaugos produktus nuo konkrečių kenksmingųjų organizmų;

2.7.2. naudoja skirtingo veikimo būdo augalų apsaugos produktus;

2.8. iki einamųjų metų gruodžio 31 d. įsivertina, ar taikytos IKOK priemonės žemės ūkio veikloje buvo veiksmingos, taikydamas bent vieną iš būdų:

2.8.1. pagal Plano 6 priede patvirtintą anketą, kuri turi būti užpildyta popierine arba elektronine forma. Užpildytos anketos turi būti saugomos ne trumpiau kaip penkerius metus;

2.8.2. IKOK priemonių veiksmingumą aptaria su augalų apsaugos konsultantu, turinčiu galiojantį augalų apsaugos pažymėjimą, ir užpildo laisvos formos ir turinio individualų ūkio įsivertinimą, kuris turi būti saugomas ne trumpiau kaip penkerius metus;

2.8.3. pagal laisvos formos ir turinio individualų ūkio įsivertinimą, kuris turi būti saugomas ne trumpiau kaip penkerius metus.
